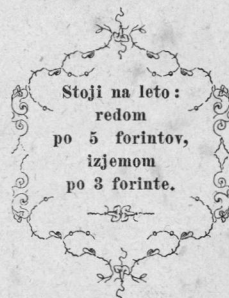

ZORA

ČASOPIS ZABAVI i PODUKU.

Pregled. Iz Hamleta IV. 7. — Miramar. — Milica in Sofija. — Potovanje v Rim. — O Shakespeare-ovem Hamletu. — Listnica.

Hamlet, kraljevič Danski.

Žaloigra v petih dejanjih.

Zložil Villiam Shakespeare, iz angleškega poslovenil Dragotin Šauperl.

Četrto dejanje.

Sedmi prizor.

(Kralj, Laertes.)

Kralj. Laert, al' vam je bil vaš oče drag?
Al' ste le kakor slikana otožnost:
Obličje brez srcá?

Laert. Kaj to vprašanje?

Kralj. Ne, ko da bi mislil, da vam ni bil ljub;
Pa vem, da v času se rodi ljubezen,
In vidim, kakor skušnja me uči,
Da nje gorečnost tudi čas vkroti.
Je nekaj, kar kot stenj al' pa otrinjek
V ljubezni plamenu živi, slabé jo,
In nič ni skoz in skoz enako dobro.
Dobrota preveč polnokrvna umré
Od lastne preobilnosti. Kar hočeš,
Dovrši, kádar moreš; ker to: „hočem“
Spreminja se in se tolikokrat
Odlaga, kólikor jezikov je,
Primérljajev in rok. Potem je: „bi

Bil moral!“ vzdihljej, kateri zgine, ter
S tem, da tolaži te, ti le škoduje.

Pa k jedru vreda gnjilega! Naš Hamlet

Bo vrnil se: kaj bode te tedáj

Storili, da se skažete bolj v d'janji

Ko pa v besedi, da ste sin očetov?

Laert. Zadavil bom ga v cerkvi pred oltarjem!

Kralj. Zares, pribežališča bi umor

Nikjer ne smel imeti, in ne smelo

Bi meščevanje se nikjer trpeti.

I nú! Laert, če hočeš to storiti,

Ostaneš lahko v svoji sobi. Hamlet,

Ko pride, zve, da si doma, in hvali

Se mu še bolj močno umetnost tvoja,

In da se z dvojno barvo slavi, kar je

Francoz o tebi dél, vaju združimo,

In stavimo na vajne glave. On,

Zvest, blagosrčen, brezi vsega suma,

Na meče gledal ne bo; in ti lahkó,

Če prav z prevaro majhno, vzameš ostri

Meč, ter z umetnim sunom mu umór

Očeta plátiš.

Laert.

Stóril bom takó;

In v ta namen svoj meč pomazal. Kupil

Sem od mazača mažo, tako smrtno,

Da če se nož namaže ž njo, in se

Napil je krvi, tega i prevez

Najboljša, in naj je iz vseh zdravilnih

Zelišč pod luno zmešana, nikdár

Ne reši, če je ž njim le praskan bil.

S to kugo bom mazilil ost, in tudi

Najmanjša rana mu zadene smrt.

Kralj.

I to še morava premisliti,

Al' bo namen ta radi časa in

Pogód uspešen; ker, če spodleti,

In se namén iz slabega vspeha vidi,

Bi bolje bilo opuščéno. Torej

Je najnemu naklepu treba ene

Al' dveh podpor, ki nam pomagati,

Če bodec spodleti. — Naj mislim! Tiho!

Slovesno stavim na umetnost tvojo. —

Imam jo !
 Kedár sta vroča v boju že in žejna
 (Zatorej ga napadaj tem hlastnéje !),
 In ko bo piti htél, se mu nalášč
 Da kupa, ktera, če iz nje le srkne, —
 Če sunu tvojemu strupenemu
 Uide — vendar nam namén izpolni. —
 A kakšen hrup ?

Miramar.

Zgodovinski obraz iz minolega desetletija.

Izvirno spisal.

M. L.

I.

„Punta di Grignano“ — slovenski Gerljana — zove se poluotočič, ali bolje majhen podaljšek morsklega obrežija na severnej strani tržaškega zaliva, kjer se gole stene pustega Krasa skoro navpično k morju spuščajo. Nesta še minuli dve desetletiji, ko je kazal ta poluotočič vso drugačno podobo, nego danes. Stal je ondi samostan s kapelico, v kterej so zamolklo odmevale „horae“ božjej slavi posvečenih mož. In sedaj ? Zdi se, kakor da bi bili oživili in se vresničili oni verzi, v kterih nam pripoveduje Homer o pomorskih vilah, čarobnih vrtilih, s sladkim petijem vabečih sirenah. Tik morija vzdiga se prekrasna palača, ne velika, a rekel bi, nežna, ktera že po svojej podobi in stavbi kaže, kakor bi ne bila sezidana, nego pričarana. Kedor je bral v svojej mladosti pravljice „tisoč in ene noči;“ ali kedor je poslušal v dolgih zimskih večerih za pečijo svojo staro mater čudežne bajke pripovedujočo, in si je v svojej bujnej domišljiji tudi najdrznejše podobe naslikal ; našel je, ako ga je v poznejših letih parni konj na svojih brzih krilih mimo tega kraja prinesel, na tako majhnem prostoru vse vresničeno in vpodobljeno, in nehote se je spomnil zopet onih srečnih let, ki so za večno izginila, kakor mu bode skoro tudi spomin nanje v živem Trstu izginil.

In kakor se že ime tega kraja nekako čarovno glasi — Miramare —, tako pozabimo, ko se z neko sveto grozo po krasnem parku premikamo, da še hodimo po „solznej dolini.“ Zares, tukaj je mati zemlja prisiljena in, rekel bi, tudi presiljena tako bujno vegetacijo roditi ! Drevje in cvetice, ktere rastejo le pod gorkimi žarki južnega solnea, rastejo tukaj prav veselo, tako da se mora človeka polastiti predrzna misel, da je vse le zarad njega, v njegovo razveseljevanje vstvarjeno. In zraven ta sprememba !

Povsod najdeš kaj novega, nikjer ne zapazi tvoje oko niti najmanjše stvarice, ki bi je utrudila, opominjala ga na kaj enakega ali podobnega. Studenci, vodometi, jezera in sredi njih otoki, ribnjaki polni opolzlih in hitrih živalic; sedaj ravne, široke ceste z mojstersko obdelano sečijo, sedaj zopet po kačje ali polžje zvijajoče se steze posute z drobnim prodom, sem ter tija pretrgané se stopnicami; gredice in vrtniči najrazličnejših cvetlic, ki s prelivajočo se barvo svojih peres in zlahtnim duhom mogočno na tvoje čute delujejo; med njimi tu pa tam razstavljeni kamneni in bronasti kipi iz stare mythologije, grške junake, sfinxe, zmaje in gribe predstavljajoči; tukaj oljčnati, ondi borovi logi z umetnimi otljani in strmimi pečinami; da, vidi se še celo nerodovitno skalovje, slab ostanek prvotne podobe tega kraja. Vse to se tako naglo tvojemu pogledu odkriva, da se moraš večkrat truden vsedati in oči zatiskati, če si hočeš novih močij za daljno ogledovanje nabirati. Zraven pa ravno pred teboj čudno šumeče morije, ktereга valovi se na tisoč in tisoč kapljic ob rtaste skale dele in z belimi penami močijo dva manjša skalnata nosa, na katerih se vzdiga čarobna palača in malo bolj proti severo-zahodu manjše poslopje, toda še čudnejše od prvega, pred katerim na visokem, med topovi zasajenem, drogu mogočni avstrijski orel plapola!

In temu vilinskemu vrtu preskrbela je ravno sedaj mila pomlad najkrasnejšo obleko. Ptički so že začeli prijazno žvrgoleti in gnjezda nanašati, ribice se ljubko igrajo v jezercih, brošči v gozdiču ponavljajo svojo pot po drevesu gori in doli in zadnjič še okrog debla.

Solnce je zašlo, mrak se približuje. Vsa priroda diše neki sveti mir, neko srca topečo harmonijo, katero človek le redko poslušá in še redkeje razumeva. Iz grada done skozi odprto okno mogočni akordi, izvabljeni po večji roki donečemu glasoviru. Če se ne motim, je to Bethovenova kantata.

In ti rudečelično dekle, kaj pa ti tako zamišljeno sediš na klopici, zraven tebe pa polivalnik cvetlični, ktereга si celi dan ročno sukala? Če se ne motim, ti si razumela dihanje prirode, razumela šepetanje peres, žvergolenje ptic in donenje glasovira. Kako se čudno vse vjema! In tvoje srce je polno, prepolno, nemirno; ono nema več prostora pod tesnim oprsnikom, ono sili ven, na dan, objeti hoče ves svet!

„Dolgo časa ga nij,“ zaslišijo se počasi poluglasne besede. „Toda, saj lahko čakam, saj sem tako rada sama, saj tako rada poslušam te glasove in večerni vetrič mi tako ljubo žarno čelo hladi.“

Lahák zefir
Pihljá nemir,
Šumi,
Beži —
Morjá brezkončni tír!

Sedaj se približa zamaknenej deklici — vrtnarjevej Reziki — čvrst, visoko vzrastel mladeneč, sin nadvojvodinega konjarja. Mislil je skrivaje priti, da bi ga deklica ne zapazila; a še predno se je nadejal in še predno je glavo povzdignila in ga zvedavo pogledala rekla je:

„Kaj se mi pa nicoj tako tihotapski približuješ? Ali imaš kako neporedno misel, ka-li?“

„Bog me tega varuj! Hotel sem te le vznenaditi, a vidim, da poznaš moje stopinje, kakor pes svojega gospodarja!“

„To pa ni lepo, da me psu primerjaš, kajti čeravno je pes zvesta, prijazna žival — — —.“

„No, no, ne bodi huda! Saj vem, da si veči modrijan, nego jaz in da se ti moram vedno udati, še prav rad.“

„Vidiš, to že zopet nij bilo možki rečeno in ko bi imela čas, hotela bi te malko pokarati. — Toda jaz sem zdaj vse druge reči premissljevala in moja duša je še polna radosti, ktere se je naserkala iz tako krasnega večera. — Kaj misliš, Vinko, — jaz si ne morem tega razložiti — od kar tebe natenje poznam, zdi se mi še le, da sem začela živeti. Odprl se mi je nov svet z vsemi svojimi skrivnostmi in čudeži. Zdi se mi, da zdaj še le popolnom umejem, kar nas sveta vera o neskončno dobrotljivem in ljubezni polnem Bogu uči.“

„Saj jaz tudi še le zdaj čutim pravo pobožnost, ko sem v cerkvi in se spominjam v molitvi tebe, draga Rezika!“

„Ti moliš za-me?“

„Ali se ti to tako čudno zdi?“

„O ne, čudno ne, tvoja izpoved me je vse drugače genila.“

„Radoveden sem, kako?“ —

„Kako? — Da, kako, tega ti ne morem povedati. — Ali si že videl novo krilo, katero mi je njih visokost nadvojvodinja podarila? Pokažem ti je in čudil se bodeš tej lepoti barv in umetnosti tkanja.“

„Nadvojvodinja te ima jako rada?“

„Oh da! Visoka gospa je neizrečeno dobrotljiva! Kako skrbi za vse svoje posle in podložne! Niti najboljša mati bi ne mogla bolj ljubiti svojih otrok, kakor ona nas. Zdi se mi, kakor da bi bil bog svojega angelja v našo revno okolico poslal, da jo tolaži in jej pomaga. Reveži jo blagrujejo tisoč in tisočkrat.“

„Pa nadvojvoda, ali nij tudi prijazen gospod? reče Vinko. Jaz ga visoko čislam zarad njegovega uma. Le pomisli kaka je bila ta okolica, predno je on prišel v naše kraje in kaka je pa sedaj! Zdi se mi, kakor drugi bog, ki je iz skalovja in golih pečin, kjer je popreje jedva slabotna travica svoje majhne korenine poganjala, tako lepoto in tako prijetnost vstvaril. — Ali še veš, ko smo bili otroci in smo tod okoli jagnjeta pasli?“

„Vem, vem, pa meni se zdi, da je nadvojvodinja še večje hvale in časti vredna, nego nadvojvoda. On je res vsa ta poslopija, te vrte in kar je v njih sezidati dal in tako celi okolici veliko zaslužka privoščil, ali nadvojvodinja pa umeje drugače svojo blagosrčnost skazovati. Njen spomin se bode trpečemu človeštvu globokeje utisnil, kajti ona ve tolažbo deliti potrebnim in potrjim. Že njena pričujočnost, njena blaženost, miloba in ljubezen, ki jej iz lica odseva, mora vso okolico osrečevati.“

„Izgovornega advokata je dobila nadvojvodinja v tebi! Pa vsaj tudi zasluži.“

„Mislim, kar se tega tiče, tudi ti ne zaostajaš v povzdigovanji nadvojvode.“

„Jaz govorim, kar je res.“

„Mari jaz ne tudi tako?“

„Da, da; ali le pomisli, ko bi ne bilo prišlo nadvojvodi v glavo tukaj grad si zidati, da bi bila prišla kedaj nadvojvodinja v naš kraj in ž njo vsa ta bliščoba in sijajnost? Naša okolica ostala bi bila nespremenjena, mi bi ne bili imeli zaslužka in reveži ne skrbeče matere.“

„Če pa gremo tako daleč nazaj, potem bi sploh nič ne bilo in potem bi se tudi midva ne bila spoznala.“

„Prav imaš; jaz ne vem, kako bi živel, ko bi tebe ne poznal, te ne imel ter ne smel ceniti in ljubiti.“

„Ali se še spominjaš, kedaj sva se prvokrat videla? — Prihajali ste iz Dalmacije z nadvojvodo, mi smo vas čakali kraj morja pred gradom. Dobro se še spominjam, nadvojvoda je stopil prvi iz ladije, za njim še nekaj gospodov in potem si bil hitro ti. Tvoja visoka postava, jasno čelo in žive oči utisnile so se mi precej, a ti me nesi zapazil (bila sem pomešana med drugimi), tvoj pogled se je ponosno oziral po čakajočih. Še le ko si mimo mene šel, obrnil si svoje prebodne oči v me in jaz nesem mogla tvojega pogleda prenesti, povabila sem glavo in ne vem, kaj sem čutila.“

„O ti zlato dekle, kako znaš vse lepo pripovedovati! Kar poljubil bi te za to!“

„Jaz nesem učena, jedva znam brati in pisati. Govorim pa, kar mi srce veleva in zdi se mi, da tako je prav. Opazovala sem v gradu, da bolj ko se človek sili lepo govoriti in vesti se, bolj okoren in neroden je. Zato sem pa jaz vedno odkritosrčna in nadvojvodinja me jako hvali zaradi tega.“

„Rezika, ali nicoj ne bode treba nič več delati?“ zasliši se oster glas tik mladih ljudi. Bil je Rezikin oče, grajski vrtnar, ki se je ravno z motiko na rameni ter velikim nožem in škarjami za pasom proti gradu vračal.

„Ali ne vidiš, da mesec že dolgo svoje rožičke kaže,“ jo kara nadalje.

„Precej grem, očka,“ odgovori dekle in poda Vinku roko. „Z bogom dragi, naj se ti prijetno sanja!“

Vinko stisne pomoljeno ročico bolj nego je bilo treba in reče:

„Lahko noč!“ in potem malo bolj po tihem: „Sladko spavaj, zlata moja rožica!“

Rezika mu izpuli roko in odteče proti gradu, Vinko pa jo krene počasi do stranskega poslopija, ki je blizu ondi stalo.

(Dalje prih.)

Milica in Sofija.

A. Boleslav.

(Konec.)

Milici je bilo težko krog srca, vsi udje so ji skorej otrpnili, ko je stopila v vežo. Bilo ji je videti, kakor da bi se bala v izbo stopiti, kamor je, rekel bi, senca od temnih perut smrtnega angelja vstop svitlobi solnčnej branila.

„Pridi vendar, draga Milica,“ klical je mili glas, „pridi vendar, saj te vidim!“

Milica se je prestrašila. Obrnila se je proti tistej strani, od koder je slišala glas, in zagledala je Sofijo pri oknu stati; blede upadlo obličje imelo je mrtvaško podobo, in je bilo še tem strašneje videti, ker se je vil krog okna gosti bršljan, skoz katerega je Sofija glavico molela.

„Pridi brž, draga sestrice,“ je Sofija nadaljevala, „videla sem te, ko si se z doktorjem pogovarjala in bi ti bila rada nasproti letela, te pozdravljat, ko bi ne bila tako slaba dones.“

Milica je sedaj z gospo Jero vstopila.

„Oh prišla si vendar enkrat,“ rekla je Sofija z veselim glasom in stisnila svojo ljubo sestrico na prsi ter jo ljubeznjivo objemala. Ko ste se vsedli, zrla je Milica s pomilovalnim očesom in z nepopisljivim sočutjem na svojo sestrico. Našla je na njej nekaj posebno krasnega, milega — da! nadzemskega, kakor še poprej nikdar ne, zdaj ko je bila sestrica že skorej z eno nogo v grobi. Oblečena je bila v priprosti muzlin, katerega je tu pa tam kak svilnat trak kinčal. Veliki in obili lokavi lasje pahljali so ob čelu, ob snegobelem tilniku in plečih; črne oči, velike in svetle kakor srnine, svetile so se v lesku blage udanosti, in ko bi bil kak slikar hotel nebeškega krilatca naslikati, ne bil bi našel nikjer primernejše podobe, kakor ravno Sofijo, ki je bila že tako blizo nebes videti.

„Ah moj bog,“ vskliknila je Milica, „zakaj pa nisi v postelji?“

„Kaj še — v postelji,“ odgovorila je gospa Jera, „ona ni nikdar v postelji, razun po noči. Saj tudi ni bolna, kakor drugi bolni ljudje; cel dan je na nogah, namesto da bi mirno ležala, kakor bi treba bilo. Pa pogovorite ž njo samo, med tem ko jaz grem in za Vas čaja pripravim;“ in dobra gospa se je nujno iz sobe podala.

„Milica,“ rekla je Sofija z velikim vznemirjenjem, „kako sem hrepenela po tem trenutku! Ti si pravi zdravnik, ki mi zamore v bolezni svetovati, koje sedež je v srci!“

V tem trenutku je šinila Milici neka posebna misel v glavo; ovila je svojo roko Sofiji krog pasa in lahno vprašala:

„Sofija, kaj pa je s teboj? Povej mi vse, vse, kar misliš in čutiš.“

„Jaz komaj sama vem,“ odgovorila je Sofija s pomislekom, „a ti mi znaš morda povedati, kaj se je z menoj zgodilo: tačas namreč, ko sem bila še igralka. Meni se zdi precej pomenljivo in važno, da ti povem.“

„Oh povej! Čemu mi že nisi poprej,“ rekla je Milica z velikim strahom.

„Mislila sem vedno, da je malenkost, zatorej sem molčala,“ odgovorila je Sofija z oslabelim glasom.

„In kaj je to?“ nadaljuje Milica.

„Hočem ti torej povedati. Bilo je, če se še spominjaš, nekaj dni pred mojim odhodom in boleznijo, ko smo igrali „,Preciozo““ pred mnogobrojnim občinstvom. Meni so ploskali dvakrat v enim nastopu zaporedoma; med drugim ploskanjem mi vrže krasen gospodič ta le prelepi iz umetnih evetic narejeni šopek, ki ga vidiš tam na oknu. Ko sem se mu zahvalila, sošle so se moje oči z njegovimi in — in — oh! od tačas — sem nesrečna.“

„Je-li ga poznaš, kdo je bil ta gospodič?“ vpraša Milica.

„Ne; videla sem ga nekekrati v gledišči, a ne prej ne sleje več,“ vzdahnila je Sofija.

„Ali ga ljubiš?“ vprašala je Milica dvomljivo.

Ni mogla razumeti nikako, da bi ljubezen tako naglo in tako strastno vzkipeči mogla.

„Ljubim! Ah, da — jaz ga ljubim!“ odgovorila je Sofija z navdušenostjo; „pa tako pristrčno, a vendar brez nadeje. Moja lastna domišljija je ljubezen gojila, in vsled tega je rastla in naraščala, dokler ni celega mojega bitja napolnila. Tako mi dè, kakor da bi bila sladki strup pila, kakor bi se bilo vse, kar sem svoje žive dni upala in želela, v svitel, večni žarek zedinilo, katerega niti noč niti dan zatemniti ne moreta.“

„Umiri se!“ prosila jo je Milica s strahom, ker se je spolnila opominov doktorjevih.

„Nič se ne boj,“ odgovorila je Sofija s sladkim nasmehom. „Na novo me okrepča, ako o njem govorim. — Ne posmehuj se mojej norosti. Milica, ako ti povem, kako nadejo vedno v prsih gojim, katera me vedno tolaži. Nadejam se vsaki dan, da bode k meni prišel, — ne vem, kako bi bilo to mogoče — pa od dné do dné mi to upanje gine, med tem ko se v sanjah tem živahneje ponavlja. Ravnokar sem mislila, da bo moja domačijo našel, — da bo k meni prišel, mi tukaj kakor v mojih sanjah — svojo ljubezen razodel in za mojo prosil. Oh! to so sladke sanje!“

Zadnje besede je izgovorila s strastnim krikom in omahnila nazaj; postala je še bolj bleda in nehala dihati.

Milica je hotela hiteti po gospo Jero, a v tem trenutku je zagledala gospoda Košena pri vratih.

Sofija je rahlo vzdihnila in si spet nekoliko opomogla. — Jože se je med tem počasi in rahlo bližal.

„Glejte,“ mu je rekla Milica, „njeno življenje gine; počakajte malo v veži. Ako je to odločilen trenutek, česar se bojim, mislim, da se nam ni dobrega nadejati.“

Jože se je odstranil tiho in počasi.

Sofija je vzdignila glavo, odprla oči in motno gledala krog sebe.

„Oh, kako veselje!“ je rekla rahlo in s tresočim glasom, ter dostavila z vedno glasnejimi besedami: „Moje življenje — kakor občutim — se z nova povračuje!“

„Sofija, moja najljubša, umiri se!“ rekla je proseče Milica.

„Videla sem ga,“ je Sofija nadaljevala, „videla sem ga — da tukaj je bil!“

„Koga?“ vpraša Milica, ki je mislila, da sestra nespametno govori.

„Njega, ki ga ljubim!“

„Kje?“

„Ali ga ti nisi videla? Tukaj pri vratih — tukaj!“

Zdaj se je začelo Milici daniti. To ni v blaznosti govorjeno; Sofija je videla Košena!

Mož, ki ga je bolnica ljubila, bil je zaročenec njene sestre! —

Ni čuda, če je srce Miličino pri tem prizoru skoro biti nehalo. Bila je tako z uma, da ni mogla Sofiji ničesar na njeno vprašanje odgovoriti. Gospa Jera je vstopila v tem trenutku, da bi naznanila, da je čaj pripravljen. Prišla je ravno o pravem času. Milica je izročila sestro njenemu varstvu in šla iskat Jožeta v vežo.

„Gospod Košen,“ vprašala je naglo, „poznate li mojo sestro?“

„Da, spominjam se še,“ reče bojazljivo Košen, „da sem ji pri nekej priliki, ko je izvrstno igrala, šopek poklonil in sicer na prigovorjanje enega svojih prijateljev; bil je pa tudi tisti s prva Vam namenjen, kakor vsi drugi.“

Mislil sem vendar, da Vas s tem ne bodem razžalil, ker sem prvega itak Vam poklonil.“

„Oh, kdo pa o razžaljenji govori,“ ustavi ga Milica, „celó iz drugega namena sem Vas vprašala, je-li jo poznate.“

„In kateri namen je ta?“ vpraša Jože hlastno.

„Ona je nevarno bolana — in sicer zavolj tega, ker Vas ljubi.“

„Za boga!“ vzklikne Jože in gleda Milico, kakor bi se mu to nemo-goče in neverjetno zdelo, kar govori.

„Tako je, kakor sem rekla. Vse mi je razodela, meni, svojej nasprotnici, kar se te ljubezni tiče. Srce njeno je ta strast skorej ugonobila. Živela je le uro za uro s to željo in prošnjo, da se je mili bog usmili in jo k sebi vzame. Videla je Vas; zdaj misli, da je njena molitev uslišana in da ste le zavoljo nje prišli. Ko bi se ji to ne pritrdilo, umre. Treba jo je torej na kakov nedolžni način premotiti, k čemur mi bote gotovo radi pripomogli. Morebiti se posreči njo spet ozdraviti.“

„Kaj mi je pa storiti?“ vpraša naglo.

„Recite k vsemu, kar bom govorila,,,da,““ drugega Vam ni treba nič storiti,“ je odgovorila.

Jože se je komaj smeha vzdržal in rekel: „No, če ničesar drugega ne tirjate, — iz srca rad.“

Stopila sta v sobo k Sofiji. Ta je vstala iz sedeža, oči so se ji lesketale, na prsih se ji je poznala notranja razburjenost.

„Nisem se motila,“ je zakričala, „bil je v resnici.“

„Sofija,“ rekla je Milica, „tukaj je gospod Jože Košen, ki ti je prišel razodet svojo ljubezen in te prosit, da mu podaš roko v zakon.“

Bolnica je veselja vzkliknila:

„Mar ni tako, gospod Košen,“ je nadaljevala Milica.

„Da,“ je on odgovoril.

Sofija je sedaj skrila svoj žareči obraz na Miličinih prsih.

„Zdaj pa, če nista preveč zaljubljena, pogledimo, kaj nam je gospa Jera pripravila,“ je končala Milica, „bodi odkritosrčno povedano, da sem že lačna.“

Peljala je tresoče se deklince v obednico in Jože je stopal modro za njima, precej se čudeč svojej nepričakovani nalogi, ki jo ima zdaj igrati.

IV.

Mladé noči, sladké noči!
Kje ste ljubezni ve nebesa!
Ti luna! za oblak se skrij,
Da morskéga ne zrež očesa!

B. Mirán.

Zvečerilo se je. Doktor je prišel, kakor je bil obljubil in v veliko radost povedal, da je Sofija izven nevarnosti.

Črez en teden podala se je Milica nazaj v mesto D . . . , da se spet v veliko veselje občinstvu prikaže na odru. Jožeta Košena je pustila v domačem kraju, da s svojo navzočnostjo Sofijo popolnom ozdravi, kar mu je v začetku tako po sreči izteklo. Mislila si je, če je začetek dober, bode tudi konec.

Preteklo je mesec dni in dva tedna, ko se je Milica podala spet na dom na letne počitnice. — Jožeta Košena našla je v zelenej utici, kjer je zamišljen sedel in smodko kadil. Način, kako jo je sprejel in pozdravil, ni bil daleko dosto živahen da bi bilo njenemu sreču po godu.

„Vaša sestra je zdaj popolnom zdrava,“ bila je njegova prva beseda.

„Vem, a zvedela nisem od Vas,“ je odgovorila. „Kakošna pisma mi pišete! Kako kratka — kako mrzla!“

„Kaj pa Vam hočem pisati?“ odgovoril je zategneno. „Ona je bila vedno na mojej strani, je govorila o Vas, se naslanjala na mene, kedar sem pisal. Bil sem primoran tukaj ostati; bile so njene želje.“

„Vem, dragi moj Jože, da ste bili v težavnem položaji,“ rekla je Milica, „pa povejte mi, če že ni bilo nobene nevarnosti več, in bi se ji bila smela resnica razodeti; zakaj niste hoteli tega storiti?“

Zapodil je malo jezen svojo smodko od sebe in čelo se mu je zmračilo.

„Jaz ji resnico razodel?“ rekel je ves zmočen. „Jaz — jaz tega ne morem, povem vam odkritosrečno, Milica; nimam k temu dovolj srčnosti.“

„Ne?“ je rekla z začudjenjem.

„Ne; kedar sem ji menil povedati — razodeti, da sem jo pred sedmimi tedni le premotil, — kedar sem hotel ji iz rok izviti se in njeno ljubezen do mene od sebe pahniti, tačas, ne prikrivam Vam, — tega nisem vzmogel.“

Milica je jela nevedoma svoj solnčnik v roci naglo vrteti, srce pa jej je bilo strašno razburjeno. Ni znala, kaj bi storila, kam bi se dela.

„Vem, da ste imeli težko skušnjo zavolj mene prestati,“ je odgovorila. „To revo videti, se ji izmišljeno strastjo hliniti — skrbeti, da Vas nobena beseda, noben pogled ne ovadi, potem pa kar naenkrat reči: draga moja, to je laž.“

„In pa to zaupljivo, resnično, zvesto, pristrčno njeno ljubezen gledati, oh — če bi rabeljnovo srce to storiti moglo, moje ne more,“ je pristavil Jože.

Gledala ga je ostro v oči, a on obrnil jih je v stran od njenega natančnega pogleda.

„Meni se zdi to preveč, Jože,“ rekla je mrzlo, „le iz milosrčnosti ljubezen spodbujati, med tem ko Vi v resnici ljubiti ne morete, to je poseben čut Vašega srca.“

Jožeta je to vznemirilo.

„Ne upam si na to misliti, kar sem storil,“ odgovoril je bolešno; in vendar jo tako zapustiti — Sofijo, bi bila huda trdosrčna krivica njenemu zvestemu in ljubečemu srečju.“

„Tukaj ni pomoči,“ rekla je mračno; kar se je zgodilo, sva storila, da sva ji življenje rešila. Bog meni zdaj pomagaj! Skoro začynam misliti, da je bilo zdravilo slabše in hujše od boleznj. Najina poroka se ne sme dalje odlašati. — Ste moje pismo prejeli?“ vprašala je naglo.

„Da,“ odgovoril je zamišljen.

Zdaj se je prikazala Sofija v veži in nju klicala. Podala sta se k njej. Milica se je čudila premembi sestrine zvonanosti. Spremenila se je v tem kratkem času čudno. Zdravje se je smehljalo iz njenih lic, svitile oči so se same sreče lesketale, in njena postava, — kakošna nekdanj, — kakošna zdaj! Tako krasna, mila in cveteča bila ni še nikdar poprej! — Milica se je tresla, vidé, kako srečna je sestra, odkar misli, da je gospod Košen njen ženin. Kaj pa, ko bi bila Košenova ljubezen več kakor navidezna?

„Povejte jej,“ šepetala je Milica Košenu na uho — „povejte jej koj!“

Pozdravila je Sofijo prisrčno, a nemirno je čakala zvonaj med tem, ko sta sestra in Jože v sobo stopila. Bilo ji je tako težko pri srci.

Brž je prišla Sofija ven in bilo jej je na lepem nedolžnem obrazu videti, da je nezadovoljna.

„Milica!“ zaklicala je, „pridi vendar noter in čuj, kaj pravi. Pregariti me hoče, da je najina zakonska zveza nemogoča!“

„Resnično?“ rekla je Milica vznemirjena.

„Da; in res je hotel tako!“ nadaljevala je Sofija, „a jaz sem ga kmalu prepričala, kako je nespameten. Ali bi mogla živeti brez njegove ljubezni in brez tvoje, Milica? A vendar moram priznati, da sem — ah! ne bom si nikdar odpustila — skoro enkrat — haha! — ljubosumna postala.“

„Ljubosumna!“ rekla je Milica, opazovaje njo. „Na koga bi bila ljubosumna?“

„Na tebe.“

„Na mene?“ vzkliknila je Milica.

„Da. Ko si nas pred šestimi tedni zapustila, ko si mu zadnjokrat v slovo roko podala, videla sem Vaju, in Ti si ga pogledala tako, skoro tako, — tako sem si mislila, — kakor ga jaz pogledavam.“

„Ti, — ti si tako mislila!“ jecljala je Milica.

„Da; in to mi je tako težko délo. In potem sem rekla sama pri sebi: Ko bi bila to resnica, bi rada umrla, da se brez ovir in skrbi ljubiti zamoreta!“

Milica je jedva krotila notranje čute, ki so jej prsi vzdigovali; skušala se je kolikor mogoče umiriti in mirno govoriti.

„Pošlji ga k meni,“ rekla je, „in pusti me, da sama ž njim govorim.“

Skušala se je z nemirnimi ustnicami nasmehljati, ko se je obrnila in se podala proti utici.

Jože Košen je prišel kmalu.

Stopila mu je nasproti, skoro preveč z resnim obrazom in rekla:

„Jaz vidim v Vas drugega proti meni, nego je bil preje.“

„Jaz — jaz —“ jecljal je ves prestrašen.

„Nikar se ne drznite tajiti,“ je nadaljevala, „kajti Vi dobro veste!“

„Milica, poslušajte me!“ je odgovoril. „Ali niste Vi bili, ki ste me zavedli, da sem se strastne ljubezni te deklince navzel, kar bi se drugače pač nikdar ne bilo zgodilo? Torej na dan z resnico, — a jaz hočem te čute v svojem srcu krotiti, odstraniti, uničiti —.“

Prestrigla mu je besedo.

„Mar mislite, da bi mi bilo mogoče svojo srečo v nesreči, — v smrti svoje sestre iskati?“ rekla je strastno. „Moral bi me boljše poznati, Košen. Imam toliko moči in poguma, da premagam samo sebe, kolikor se le deklica premagati more, in dovolj močno srce, da prenašam svojo osodo. Zavoljo sestre in njej na korist odpovem se Vašej ljubezni.“

Naslonila se je na-nj in ga nežno poljubila.

„To je zadnji poljub, Jože — pečat na gomilo mojega upanja. Vzemite ga in bog blagoslovi Vaju! Sestri pa dam sporočiti, kar Boris Mirán poje, kakor ste me Vi naučili:

„Srečna bodi in vesela;
Ko boš njegóva, on bo tvoj.
Ko mu v naročji boš slonela,
Spomin naj te ne moti moj!“

Jože je hitel na pol tužen, na pol vesel v hišo k — Sofiji. Uresničile so se nad njim besede starega pregovora, ki pravi: Lepoti se ne more nihče ustavljati: mi pa pristavljamo: Ni ga človeškega srca na sveti tako trdnega, da bi ga pogled cvetoče krasotice ne omečil. Predsodki raznih značajev o ženskih se jamejo tajati pri njih milem pogledu; pri pravej ljubezni pa ima besedo le — srce, vse drugo umolkne.

Potovanje v Rim.

Val. Gašparšič.

L' Italia, che il mar circonda
E l' Appennin divide . . .

Dante.

II.

Vratarja poprašamo, rodom Tirolca, po gospodu rektorji. „Niso doma pa kmalu pridejo.“ Rektor pride. Mimo mene gredé me vpraša: česa

želim? — Mi ga pozdravimo pristavlja je prošnjo: mogli bi li v hospicu prenočiti? Rektor na to: „Moje stanovanje je za bogaboječe romarje. Takó moji statuti. Lehko noč!“ — Ko se odhajáje vratarju potožim, odvrne mi ta: „Pa nekaj nevarni vendar izgledate.“ (Gredóč in med nami rekoč: moja oseba je nekaj nenavadno dolga, in moj obraz, brada in brki so si morda nekako neromarski zdeli gospodu rektorju, ki je očitno „drugačnih romarjev“ navajen). „Tudi smo,“ pristavlja vratar, „v Rimu nekoliko sumni. Ali ne marajte za to; jaz Vam poskrbim drugo stanovanje.“ Jaz mu odvrnem: „Vaši obeti so kakor vrtil Adonisa; dnes kažejo cvetje, jutre sad (Skakesp.).“ S temi hesedami ga zapustimo.

Zdaj pak gremo od hiše do hiše; povsod: „niente“ (nič). O sumnost! Končno pridemo v neko krčmo. Padron kmalu stopi v sobo. Ko mu povém, kaj iščem, debelec me debelo pogleda rekoč: „Jaz imam stanje samo za katoličane; Vi se mi zdite druge vére.“ No! mislim sam pri sebi, lepe novice, vredne, da jih dam v „Novice.“ Tudi me vpraša za pasport (potni list). Imel sem v malhi dva; iščem, a po nesreči potegnem stari list iz nje. Ko padron zagleda številko 1860, zgrabi njega jeza, on pak mene; nastane vihar, kakor kedar se jug in sever sprimeta. Iščem z nova, prosé potrpljenja; pomolim novi list, a naš inkvizitor novemu listu ne verjame, plane skoz vrata in izgine.

Kaj mi je sedaj početi, mislim pri sebi; lahko pridejo karabinieri in mi zastonj dajo prenočišče. Postojim; premišljuje „slast potovanja,“ posebno v Rim; potem brez upa in brez straha dalje na iskanje. Zdaj končno obveljá v „svetem“ Rimu sveta beseda: „Kdor trka, temu se odpre.“ Milosrčno se mi odpro vrata; na prvo glas tirja potni list; potem se pomoli dolga roka, na zadnje dolgoruki sam stopi izza vrat veléé mi: „Pojdite z menoj!“

Stopimo v sobano. Gospodar pokaže nam posteljo. Mi uležemo in ne vemo prav, ali sanjamo ali se res nahajamo med živalicami, o kojih Goethe pripoveduje v svojem rimskem potopisu, da so ga obiskale, ko je bil od rimskih framazonov v društvo „Arcardia“ sprejet.

III.

Ko se solnce prikaže drugi dan, naših težav novi začetek. Stopivši iz hiše gledamo okoli; same ozke ulice na vse strani: via della pace, via dell' anfiteatro, chiesa della pace, ona cerkev, ktera stoji na razvalinah starega templum pacis.

Rimske ulice so sploh brez tlaka. Lazaroni po njih divjajo s svojimi mezgi, da človek lahko postane žrtva rimskih mul. Uprav splašeni stopimo v neko krčmo. Tu potožimo to nevarščino nekemu gostu, ki blizu nas sedi. Ta mi reče: „Gospod! Ali ne veste, da so uže stari Rimljani rekali: *Latium ferox*? Prav ugodno, tako nadaljuje moj sosed — pri nas v Rimu nikoli

nij bilo; sedANJI čaš pak je vse težave še povekšal. Vsaki dan prinaša novih nezgod. Sinoč sta se dva mladenča v Trasteveru do smrti ranila. Tudi živež je silno drag in ta davek — *mangia l' anima a noi poveri cristiani* (žre dušo nam ubogim kristijanom).“

Tako javka mož. Mi smo to imeli za pretiranje, a povsod v Italiji, koder smo hodili, slišali smo isto žalostno pesen. —

Od naše ulice dalje gredé pridemo na piazza Navona, krasen, velik trg. Tu stoji lep mramornat studenec z vodometom in lepa cerkev: St. Agnese. Odtod prašamo nekega gospoda za pot na kapitol, kamor smo se zopet podati hoteli. Po francozki nam odgovori, in ko ga tudi mi po francozki ogovorimo, veseli ga, ker more z menoj v svojem jeziku govoriti, in me sam spremi na Campidoglio (kapitol).

Tu stojé veliki grški kipi in mestna zbornica z napisom: S. P. Q. R. (Senatus Populusque Romanus). Iste črke vidijo se tudi na kapah mestnih postreščikov (risum teneatis, amici?)!

S kapitola gledamo v forum romanum, in kaj vidimo tam? — Razvaline, stebre, slavoloke starega Rima, colosej (Colosseum), norost Titus-a, zidan od vsužnjenih židow jeruzalemskih, poslopje, v kojem so se zamorci, živina in zverjad med sabo borila in morila.

Obrnimo se črez Esquilin proti corsu; brž zapazimo colonna Trojana, ogromen, mramornat steber, na katerem je okoli in okoli nad 2000 izreznih slik v spomin rimskih bojov z Daki. Podoben je tudi steber Antoninov.

Lepi trgi: piazza di Venezia, piazza di Minerva in stare palače gledajo nam v corsu nasproti; med temi palazza Doria, Borghese, Collonna i. dr., v katerih so galerije z imenitnimi slikami laških živopiscev (malarjev). Najlepše slike so pak v Vatikanu.

Podvizajmo se na Quirinal. Tu se vidijo: obelisk, vodometi, velikanski kipi grškega mojstra Fidiije, enake onim na kapitolu.

Mimo dolgega Quirinala pridemo do klanca, ki pelje do St. Maria maggiore, krasne cerkve, kjer želi papa Pij IX. po smrti počivati. Tu se vidita dva obeliska, ktera sta stala pred toplicami Avgusta. Čeravno je bil 28. dan oktobra, ipak je vročina dneva bila velika.

Večer se dela; od sabinskih vrhov pihajo hladne sape; solnce zlati žarki nam slovó dneva oznanjajo. Vzeli smo i mi slovó od Rima in želimo na konci našega popisa tudi našim čitateljem lahko noč!

O Shakespeare-ovem Hamletu.

J. Pajk.

Četrty čin.

I will work him
To an exploit, now ripe in my device,
Under the which he shall not choose but fall.
Jaz ga bom
K poskusu nagovóril, v moji glavi
Rojenemu, pri katerem drugega
Voliti si ne more, nego pad. IV 7.

Rosenkrantz in Guildenstern sta poslana od kralja, poiskat Polonijevo truplo in prenest je v dvorsko kapelico. Ona ideta Hamleta po-nje vprašat; on jima pak ne pové. Zató kralj pošlje po Hamleta samega, da bi to povedal. Ob enem naznani kralj Hamletu, da mora brž na Angležko odjadriti. Ko Hamlet bez ustavljenja otide, naroči kralj sprovodnikom, naj na Hamleta med vožnjó skrbno pazijo in na Angležko došedši to vestno opravijo, kar jim je o njem ukazano. — Fortinbrasovi vojaki gredo skoz Dansko na Poljake. Stotnik, ki ta prehod Dancu naznanja, pové Hamletu, da se ima boj imeti za malovredni kos zemlje, kar v Hamletu vzbudi staro bol, kakó on sam len živi v en dan brez osvete. Hamlet otide na morje. — Horatio naznani kraljici Ofelijo. Ofelija nastopi; v blaznosti peva več nego govori; tudi kralj pride poslušat. Jedva otide Ofelija, nastane zunaj dvóra ropot, vstaja in krič; ljudstvo povzdiguje Polonijevega sina Laerta in kliče: „Laertes je naš kralj.“ S hruščem vdere množica v dvor, pometavši stražnike Švicarje, in sili za Laertom v kraljevo sobo, a ta jo nazaj pošila. Tu tirja Laertes od kralja zavoljo Polonijeve smrti osveto, a kralj ga vede iz sobane pred sodnike, ki imajo razsoditi, kdo je morilec Polonijev. — Morjaki pridejo k Horatiu s pismom od Hamleta, v kojem piše, da so morski tolovaji napadli jegovo ladijo in jega vjeli, pa da bi ga radi izpustili za dobro plačo; naj Horatio čem brže k njemu pride, vodjen po teh morjakih.

Kralj in Laertes zopet nastopita; Laertes je zvedel, kdo je morilec jegovega oče Polonija, namreč Hamlet. Ko otide sel, ki je bil prinesel od Hamleta kralju pismo, svetuje kralj Laertu, kakó se naj Hamletu osvétí: naj Hamleta pozove na boj z rapirji, katerih eden mora ostro nabrušeno ost imeti, in vrh tega naj se bokal ostrupljene pijače kot krepčalo med bojem za Hamleta pripravi. — Glej ulomek iz Šauperlovega prevoda na čelu tega lista! — Laertes privoli v to in šče dostavi, da bode ost ednega rapirja z najhujšim strupom pomazal. — Ko skončata posvetovanje, pride kraljica naznanit, da je Ofelija v potoku utonola. — Takó se v tem činu priredijo spletke na Hamletovo glavo.

Listnica. Gg. novim naročnikom: 1. in 2. štev. jim kmalu pošljemo. — G. A. O. v G. Kaj mi o tej kritiki sodimo? To-le: „The rest (and best) is silence.“

Izdajatelj i odgovorni urednik: Martin Jelovšek.

Tisk in založba „Narodne tiskarne“ v Mariboru.